

Nr 273

Av herr Hagberg m. fl., om förkortning av arbetstiden för arbetare med särskilt påfrestande eller hälsofarligt arbete.

En förkortning av arbetstiden till 40 timmar per vecka har, inte minst genom efterkrigstidens produktivitetsutveckling inom näringslivet, blivit ett av de viktigaste sociala reformkraven i vårt land. Den starka och entydiga opinion, som är för handen i arbetarvärlden i denna fråga, har också avsatt vissa positiva resultat. Så har två fackförbund, gruvindustriarbetareförbundet och målareförbundet, genomdrivit avtalsenlig arbetstidsförkortning till 40 timmar (femdagarsvecka) för sina medlemmar. Genom tillsättandet av 1954 års arbetstidsutredning om generell arbetstidsförkortning fördes frågan ytterligare framåt så till vida, att 40-timmarsveckan i regeringens direktiv angavs som »ett mål för strävandena på arbetstidens område».

I direktiven för 1954 års arbetstidsutredning utvecklades den tanken, att 40-timmarsveckan skulle förverkligas i etapper och — som det hette — genom successiva framsteg. Det är i anknytning härtill som det är angeläget att ånyo erinra om att för vissa arbetargrupper med särskilt påfrestande arbete frågan om arbetstidsförkortning redan är utredd och att sedan hösten 1954 vissa förslag om partiell sådan föreligger från 1947 års arbetstidsutredning.

De arbetargrupper, för vilka 1947 års arbetstidsutredning föreslog förkortning till 40 eller 42 timmar, var:

1) Arbetare, som sysselsättes i arbete under jord i gruva eller stenbrott eller vid anläggning av tunnel.

2) Arbetare, som sysselsättes i arbete vilket bedrivs med regelbunden skiftindelning dygnet runt.

3) Arbetare, som utsättes för röntgenstrålning eller strålning från radioaktivt ämne i sådan omfattning som kan innebära hälsofara.

4) Sjuksköterska å kirurgisk operationsavdelning vid normal- eller centralasarett.

5) Nattarbetare, som icke är att hänföra till någon av ovan angivna grupper, samt viss trafikpersonal med krävande säkerhetstjänst vid järnväg.

Utredningen om partiell arbetstidsförkortning omspände också vissa andra arbetargrupper, exempelvis gjutarna samt personalen på sjukhusens laboratorier. Trots de vägande skäl för arbetstidsförkortning, som anfördes av bl. a. dessa gruppers fackliga organisationer, ansåg sig utredningen inte kunna föreslå partiell förkortning också för dessa. Genom den nya målsätt-

ning på området, som tillsättandet av 1954 års arbetstidsutredning markerade, bör arbetstidsförkortningen för dessa grupper nu kunna hänföras till samma angelägenhetskategori som de grupper för vilka 1947 års arbetstidsutredning påyrkade arbetstidsförkortning.

I detta sammanhang bör det erinras om att 1947 års arbetstidsutredning på sin tid fick mottaga en gemensam framställning från byggnadsarbetareförbundet, murareförbundet, målareförbundet, elektrikerförbundet samt bleck- och plåtslagareförbundet om arbetstidsförkortning för byggnadsarbetarkåren. I denna framhölls bl. a.:

Den grupp på arbetsmarknaden för vilken starka och väl motiverade skäl föreligger för en arbetstidsförkortning är byggnadsarbetarna. Förbunden vill endast anföra en del av de skäl som talar för bifall till framställningen. Arbetstakten är högt upptriven; effektiviteten ökar för varje år. Bostadsbyggandet kommer längre och längre ut från centrum, vilket medför att restiden per dag ökas undan för undan. Dessa problem är icke i samma utsträckning aktuella för arbetargrupper med fast arbetsplats. Behovet av en arbetstidsförkortning inom byggnadsindustrien är i första hand begränsat till fria lördagar under sommarmånaderna och avser samtliga byggnadsarbetare. Behovet av förkortning kan ytterligare motiveras med det ökade rekreationsbehov, som föreligger till följd av ansträngande och påfrestande arbete.

Framställningen ledde tyvärr inte till avsett resultat. Sedan dess har som nämnts en byggnadsarbetargrupp, målarna, avtalsvägen uppnått arbetstidsförkortning till 40 timmar. Att detta kunnat genomföras för en så pass stor arbetargrupp — det rör sig om bortåt 20 000 man — utan att olägenheter härav kunnat iakttas, visar att arbetstidsförkortningen är möjlig att genomföra inom byggnadsbranschen utan särskilt utredningsförfarande. I denna bransch förekommer inte skiftarbete, och det produktionsbortfall, som eventuellt befaras uppstå vid en arbetstidsförkortning för byggnadsarbetarna, kan uppvägas genom ökad utspridning av byggandet till vinterhalvåret, då ett betydande antal byggnadsarbetare vanligtvis står utan arbete.

Resonemanget för fram till att byggnads- och anläggningsarbetarna bör hänföras till de grupper för vilka en arbetstidsförkortning, förankrad i lag, bör komma till stånd utan ytterligare tidsutdräkt. Ett beslut om arbetstidsförkortning för de arbetargrupper, vilkas arbetsförhållanden är utredda eller för vilka ett utredningsförfarande ej är erforderligt, skulle inom hela arbetarvärlden tas som uttryck för att statsmakterna menar allvar med de utfästelser, som gjordes i direktiven för 1954 års arbetstidsutredning, och att avsikten ej är att för obestämd tid framöver begrava hela problemkomplexet i utredningsmaskineriet.

När frågan om arbetstidsförkortning för vissa grupper fördes fram för 1955 års riksdag — det avsåg i huvudsak dem som 1947 års arbetstidsutredning påyrkat förkortning för — hänvisade vederbörande utskott till att utredningens betänkande var föremål för remissbehandling och att riksdagen

därför »icke för närvarande», som det hette, borde ta ställning i frågan. Remisstiden för 1947 års arbetstidsutredning utgick i början av 1955; enligt uppgift hade då ett 100-tal yttranden inkommit. I det remissyttrande, som ingavs av Landsorganisationen, underströks behovet av förkortad arbetstid för de grupper, som 1947 års arbetstidsutredning föreslagit arbetstidsförkortning för. »Självfallet finns det därutöver flera andra kategorier, framför allt kanske vissa grupper bland gjuteriarbetarna», framhöll LO bl. a., »vilka också borde komma i åtnjutande av en arbetstidsreform.»

Vi finner det angeläget att frågan om arbetstidsförkortning i överensstämmelse med den målsättning, som regeringen fastlade 1954, nu kommer till stånd för de grupper vilkas arbetsförhållanden utretts av 1947 års arbetstidsutredning, med den utvidgningen att byggnads- och anläggningsarbetarna — av skäl som ovan redovisats — även innefattas i ett sådant beslut.

Hänvisande till vad som anförts i det föregående hemställes,
att riksdagen måtte besluta antaga följande

LAG

om förkortad ordinarie arbetstid för arbetstagare med särskilt påfrestande eller hälsofarligt arbete.

Häri genom förordnas som följer:

§ 1.

I de fall, varom i denna lag stadgas, skola om begränsningen av den ordinarie arbetstiden enligt allmänna arbetstidslagen gälla nedan angivna särskilda bestämmelser.

§ 2.

De i allmänna arbetstidslagen rörande begränsning av den ordinarie arbetstiden angivna tidrymderna å 48 och 96 timmar skola i stället vara 40 respektive 80 timmar beträffande

- a) arbete under jord i gruva eller stenbrott;
- b) arbete som innefattas i byggnads- och anläggningsverksamhet;
- c) arbete i gjuterier;
- d) arbete som med regelbunden skiftindelning bedrivs dygnet runt;
- e) arbete som minst 3 timmar är förlagt till mellan kl. 23 och 5;
- f) arbete i vilket arbetstagaren utsättes för röntgenstrålning eller strålning från radioaktivt ämne i sådan omfattning som kan innebära hälsofara;
- g) arbete som utföres av sjuksköterska å kirurgisk operationsavdelning vid normal- eller centrallasarett;
- h) arbete som utföres å sjukhuslaboratorier;

- i) trafikpersonal inom järnvägsväsendet ävensom förare och konduktörer å spårvagnar, förare och konduktörer å bussar i stadstrafik jämte förare å automobiler och andra bussar i yrkesmässig trafik.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1957.

Stockholm i januari 1956

H. Hagberg

Knut Senander

Helmer Holmberg

Gustav Johansson

Gerda Nilsson

Nr 274

Av herr **Johansson** i Stockholm m. fl., om fördelning av hyreslägenheter efter behovsprinciper genom samhälleligt organ.

(Lika lydande med motion nr 355 i Första kammaren)

Stockholm i januari 1956

Gustav Johansson

Helmer Holmberg

Gerda Nilsson

Nr 275

Av herr **Johansson** i Stockholm m. fl., om beredande av visst hyresskydd åt vissa till avflyttning uppsagda hyresgäster i s. k. industribostäder.

(Lika lydande med motion nr 354 i Första kammaren)

Stockholm i januari 1956

Gustav Johansson

Helmer Holmberg

Gerda Nilsson
